

Тэатральныя ўражанні

I ўсё ж такі заўтра ёсць

**Спектакль «А калі заўтра няма...»
(Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургii)**

Да пятніцы 13 я ніколі не была ў тэатры. І вось сяджу ў сінім утульным крэсле ў 5-м радзе і мару пра тое, каб тэатр захапіў мяне так, як і герайн маіх любімых кніг.

Трэці званок. Дзяўчына ў 5-м радзе адключае тэлефон і з цікавасцю ўглядзеца прапошыла: «Простыя дэкараты». Мужчына гадоў сарака з мятлою выходзіць на сцэну і аўяўляе: «Дзень першы...» Дзяўчына ў 5-м радзе здзіўляецца. Яна ніколі не думала, што герой могуць агучваць слова аўтара. Пантофлі звалываюцца аднекуль зверху проста на дворніка Васіля, а перед гледачом з'яўляецца яшчэ адзін персанаж — сямнаццацігадовы Антон, які хацеў скочыць з балкона.

Васіль і Антон сварацца, зала адказвае смехам. Першая слязінка пакацілася па шчадравіце дзяўчыны ў 5-м радзе. Яна смяеца скроў слёзы і плача скроў смех. Антона не разумеюць бацькі, яны з'ехаілі за мяжу і пакінулі падлетка-сына з паралізаваным дзедам, да таго ж хлопца не заўважае дзяўчынка, якая яму падабаецца. Звычайныя падлеткавыя праблемы. Хлапчук, які сядзіць поруч з глядачкамі з 5-га рада, усё мацней спіскае падлакотнікі крэсла. Васіль выратоўвае Антона — ад душэўнай пустэчы, але заўчасна гіне сам.

...Я не веру, што спектакль (кніга, фільм) здолныя перавярнуць свядомасць, неяк змяніць чалавека. Але цяпер ведаю, што пад упрыгожана прыгожага чалавек можа захапіць змяніцца сам.

Ксенія ЗАРЭЦКАЯ

«Гульня на катунах...» Гэта я пра гульню акцёраў у гэтым спектаклі. Калі б я быў Станіслаўскім, то, не задумваючыся б, сказаў: «Веру». Смех і слёзы гледачоў былі вельмі шчырымі. Артысты выходзілі на паклон 5 разоў!

Для сябе я вынес важны ўрок: нельга марнаваць час на глупства, шкадаваць сябе і жыць у бясконцым смутку. Так, усе мы, здареца, апускаем руکі і стручаем сэнс жыцця. Але трэба рухацца наперад, глядзець праста ў очы сваім страхам, атрымліваць асалоду ад жыцця, нават калі яно да нас ставіцца несправядліва. Свет не заўсёды справядлівы, але побач з намі шмат добрых людзей, родных, сяброў, незнаёмцаў, якія могуць дапамагчы. Трэба заўсёды працягваць «жыць гэтае жыццё», і заўтра — будзе!

Іван ЗАЛАТАРОЎ

Для шчасця патрэбна няшмат

Спектакль «Час сэканд хэнд» (Мінскі абласны драмтэатр, г. Маладзечна)

Мяне ўразіла, што многія герой спектакля зусім не скардзіліся на нешчаслівае жыццё. Яны разумеюць, што часы былі не лепшыя. Жылі праста, шмат чаго не хапала, але людзі цанілі тое, што мелі. Дзелячыся сваімі ўспамінамі, герой жывуць ужо ў наш час. Атрымліваецца, што ў спектаклі параўноўваюцца два пакаленні. Некаторыя герой асуджаюць сучаснага чалавека, ад якога толькі і можна пачуць слоўы: «Хачу! Хачу! Хачу!». Чым больш атрымліваеш, тым больш пачынаеш прасіць. Але цi правільна гэта? Спектакль прымусіў паглыбіцца ў роздум: цi шмат чалавеку патрэбна для шчасця? І мой адказ: няшмат. Бо нават у самых цяжкіх выпрабаваннях людзі заставаліся людзьмі — з надзеяй на лепшае і гатовыя тварыць. Іх выратоўвалі любоў.

Асабліва мне запомнілася сцэна, калі акцёры началі спускацца ў глядзельную залу, прамаўляючы адзінае слова: «Мама». Калі шчыра, я ўжо не помню пра што была тая гісторыя. У маёй памяці засталіся толькі слёзы і вобраз маёй мамы перад вачыма. Мая ж мама таксама жыла ў той час. Я памятаю яе расповед пра тое, што з усяго адзення ў яе былі толькі школьнай форма і спартыўны касцюм.

Не заўсёды разумееш, што ў цябе ёсць ўсё. Спектакль навучыў мяне цаніць жыццё.

Дар'я БАЛЬШАКОВА

Мы слухаем успаміны людзей на працягу усяго спектакля. Хтосьці гаворыць чіха, расцягвае слова і з тугою глядзіць удалычынъ. Хтосьці крычыць, быццам

заўзята спрачаеца, бо не меў магчымасці сказаць пра гэта раней. Хтосьці шэпча з болем, зредку кідаючы погляд на гледачоў, а іншы скандзіруе з неверагодным энтузіазмам. Быццам усе гэтыя герой спрабуюць зрабіць, каб кожны з нас, гледачоў, пачуць іх і зразумеў. Паміж трагічнымі і ашаламляльнымі гісторыямі — цэпляльныя аповеды. А яшчэ — песні. Музыка можа прымусіць нас адчуць многае. Савецкія песні, якія ўсіхвалівалі акцёры, песні, у якіх тыя часы выглядалі як нешта цудоўнае, падабаліся мне і прымушалі таксама бачыць у іх прыгожае. Яны натхнялі на подзвігі дзеля краіны, у якой я нават не жыла. Магчыма, гэта быў эфект ад акцёрскай гульні, а, магчыма, тэксты савецкіх паэтаў такія таленавітыя.

Настасся МІХЛЮК

У спектакля дзве мэтавыя аўдыторыі: старэйшае пакаленне і моладзь. Я мала цікавілася раней савецкім часам, але праз спектакль даведалася пра многае. А вось бабулі і дзядулі, якія сядзелі побач з намі, плакалі.

Спачатку я была здзіўлена тым, што на сцэне выкарыстоўвалі мінімум дэкаратыўнага і рэкламнага, а акцёры былі апрануты ў штодзённае. Потым зразумела: гледачы не павінны зацыклівацца на знешнім. Яшчэ спадабалася гульня са святлом: твары акцёраў высвечваліся асобна — так можна было заўважыць усе эмоцыі.

Гульня акцёраў выклікала давер. Асабліва запомніўся Дзяніс Шаўчэнка. Ён пра маўляў свой маналог так упэўнена і эмацыйнальна, што мне здавалася: я поўнасцю з ім згодна.

Ірина БАДЗІЛОЎСКАЯ

У СССР я не жыла. Але і ў мяне ёсць свае ўспаміны. З фільмаў, кніг, аповедаў родных. Пра чырвоныя гальштукі, сяброўства паміж суседзямі, самы смачны памбір і дзіцячыя гульні ў двары, а не ў тэлефоне. Мне не расказвалі пра дрэннае: «Так, чэрнігаўбасу былі доўгія...»

Я плакала, калі актрыса прамаўляла маналог дзяўчыны, якая нарадзілася ў Абхазіі і перажыла вайну. Яна так перадала эмоцыі герайні, што валасы сталі дыбам. Мне пра такое не расказвалі — ні да памбіру, ні пасля.

Спектакль цалкам складаецца з экспрэсіі і блю. А фотаздымкі з савецкага жыцця на заднім плане дадаюць гісторыям дакументальнасці. Гэтыя людзі не хочуць, каб іх радзіму называлі «саўком». Многія хочуць памятаць толькі добрае. Мы з вамі — толькі слухачы. І я не буду пярэчыць свайму дзядулю, калі ён чарговы раз пачне гаварыць пра сваё ранейшае жыццё. Я буду слухаць яго і марыцца пра савецкі памбір, утульныя канцэрты-кватэрнікі і пра свет, у якім гроши важылі так няшмат.

Ксенія ЗАРЭЦКАЯ

Пра каханне без слоў

Спектакль «Бетон» (Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургii)

Футурыстычны спектакль «Бетон» па матывах антычнага міфа зусім не пра легкамуднага Арфея і няшчасную Эўрыдыку. Гэта пастаноўка пра нас, што загразлі ў холадзе і адзіноце сучаснасці, пра нас, абмежаваных абставінамі і ўмоўнасцямі, пра нас, закаваных у бетон цывілізацыі.

Рэжысёр Яўген Карніяг вызначае жанр спектакля як візуальная пазіція. На працягу ўсяго дзеяння гледач бачыць бесперапынны, здаецца, стахастычны рух людскіх целаў, але не, кожны жэст вымераны і даведзены да аўтаматызму. Асабліва ўздзеянне на гледача аказвае музыка. Кампазітар Мікіта Залатар стварыў напружаную музычную дарожку, якая пульсуе, цісне і здольна балюча закрануць душэўныя струны.

Гледачам не паказваюць шчаслівай сустэречы закаханых. І гэта вельмі сімвалічна для нас, людзей XXI стагоддзя. Мы маём практична ўсё, што можна пажадаць, аднак як мала сярод нас тых, хто можа называць сябе шчаслівым. Некаторыя з нас, паддаўшыся жарсцям, падобна Арфею, страпілі тое, дзеля чаго варта жыць.

«Бетон» — спектакль на мяжы нервовага зрыву. Гэта крык-заклік да разбурэння бетоннай сцяны, што нас раздзяляе.

Вера ВАСІЛЕЎСКАЯ

«Бетон» — мой першы «нямы» спектакль. Mae ўражанні «падзяліліся» на два лагеры. Глядзельная зала тэатра беларускай драматургii здзіўліла атмасферай. Гэтае пачуццё мne дакладна спадабалася. А вось у другім «лагеры» — розныя скаваныя сэнсы і сімвалы. Часам спектакль успрымаецца пачынкам, падобна Арфею, страпілі тое, дзеля чаго варта жыць.

першакурснікаў журфака — 2020

цалкам зразумела: слова ж адсутнічалі! Але адно магу сказаць дакладна: ад дзеяння на сцэне адарацаца не мог.

У спектаклі шмат дэталяў, да якіх трэба ставіцца з выключнай уважлівасцю: «бягучы» радок, вада, што цячэ... Не ведаў раней, што музыка, карцінка могуць так упłyваць на гледачоў, але ў сцэнографа Таццяны Нерсісян і кампазітара Мікіты Залатара гэта атрымалася. Магчыма, мне не ўдалося да канца разгадаць усе задумкі аўтараў спектакля, але я змог адчуць горыч безвыходнасці, магутнасць кахрання, страх адзіноты, цвёрдасць вернасці і, на жаль, тое, да якой галечы дайшлі гэтыя пачуцці ў сучасным свеце.

А яшчэ я зараз дакладна ведаю, што часам слова могуць быць лішнія, калі пачуцці глыбокія і шчырыя.

Цімафей ІВАНЧЫКАЎ

Уменне акцёраў так валодаець сваім целам уразіла мяне... Юнакі з шарамі танчылі з трапляткай акуратнасцю. Быццам у іх руках было жыццё. Іх асабістасць жыццё.

Спектакль увогуле быў незвычайні. Танчылі дзяйчатаў ў рознакаляровых сукенках, мужчыны ў зялёным. Жанчына ў чырвоным паставіла Арфея ці то зашпіліць, ці то зняць з яе сукенку. Як для мяне, не ўсё было разумна і не заўсёды прыгожа.

Акцёры выварочвалі голую праўду свайго цела. Гэта была сумесь пластыкі, эстэтыкі, абсурданасці, небыцця. Сумесь, якая зачароўвала і ашаламляла адначасова.

На працягу спектакля я адчуvalа і страх, і хваляванне. Напрыклад, калі Арфей увайшоў у царства Аіда. Чыстая квінтэсэнцыя кахрання была паказана на сцэне. Арфей з нецярпівасцю чакаў, калі ўбачыць сваю Эўрыдыку ў дзённым святле. А мы, глядачы, са страхам чакалі, калі ён абернецца, калі канчаткова страціць яе жывую.

У гэты самы час уверсе пад столлю бег камп'ютарны радок. На ім — аўявы з сучаснага сайта знаёмстваў. Вульгарныя, цынічныя, спажывецкія.

Настасся МІХЛЮК

фокусы, гульня свету і ценяў. І шакіраваць нас не забыліся, калі акцёры з працуемымі бензапіламі пайшлі ў глядзельную залу.

І ўсё ж такі: што б акцёры ні рабілі, ад іх цяжка было адараць погляд. Мабыць, і такая версія класічнай «Адысей» мае права на жыццё?

Маргарыта ВІЦЕБСКАЯ

Спектакль нямецкага тэатра стаўся прычынай пажару ў маёй галаве.

Акцёры ігралі па-сапраўднаму: яны не баяліся выглядаць смешна, дзіўна, непрыгожа, недарэчна і нават брыдка. Яны не шкадавалі рэквізіту: магутным струменем лілосі «віно», дзіўная гліняная сумесь пэцкала твары і адзенне, бензапілы выкарыстоўваліся па прымым прызначэнні — трушчылі ўсё навокал. Раз-пораз сцэну залівалі рознакаляровае свято і клубы дыму. Гукавое супрадзяжэнне садзейнічала таму, што ў душы пасяляліся то неразумелы страх, то шчырая весялосць. Я насамрэч нібы была на сцэне побач з Тэлемахам і Тэлегонам.

Ангеліна ГАНЧАРОВА

Не магу сказаць, што я ва ўсім разбралася. Не магу сказаць, што ўсё спадабалася і падалося правільнym. Не. Усё пачалося з непараразімнага — гэтым і скончылася.

Больш за гадзіну галоўныя героі размаўлялі адзін з адным на незразумелай мове: жартавалі, сварыліся, спявалі, смяяліся, вар'яцелі. Зразумець сутнасць гаворкі да канца не ўдавалася, але я знайшла ў ёй тое, што павінна было прысутнічаць у размове двух братоў, якія ніколі не бачыліся: баязлівасць, радасць, цікаўнасць, абурэнне, нязгода, аднадушша. Рухі і інтанцыі акцёраў з ювелірнай дакладнасцю перадавалі перамены ў настроі герояў і не хавалі ніякіх дэталяў.

Фінал спрэчны, як і сама пастаноўка, але я дакладна хацела б убачыць яшчэ адзін спектакль Анту Рамера Нуњеса.

Валерыя ГАЎРУКОВІЧ

Птушкі ў сетцы

Спектакль «Птушкі» (Рэспубліканскі тэатр лялек)

Спектакль «Птушкі» разбіў ушчэнт маё наіўнае ўяўленне пра лялечны тэатр. Гэта самае яскравае і неардынарнае прадстаўленне, што мне давялося ўбачыць. Я нават крыху засмуцілася, калі яно скончылася. Шок, смех, сорам, цікавасць, захапленне, непараразімненне, асалода — вось кароткі спіс пачуццяў, якія віравалі ў маёй душы, калі я выходзіла з тэатра.

Акцёрам удалося стаць адзінам з цэлым з лялькамі. Захапіла іх майстэрства іграчы голасам, надаючы рэплікам патрэбны тэмбр: з кожнага слова цара Удода хацелася смяяцца. Ад іншых птушак — хавацца, каб толькі не раззвалаць іх. Здзівіла, як хутка акцёры змяняюць ролі. Дзякуючы прафесіяналізму ўсяго сямі артыстаў — А. Казакова, В. Зяленскага, У. Грамовіча, Д. Рачкоўскага, Д. Чуйкова, І. Сотнікава і Ц. Муратава — мы ўбачылі вялікае мноства птушак, а яшчэ грэчскіх багоў і людзей. Захапіла і вынаходніцтва мастака. З асаблівай цікавасцю я назірала, як два афіняніны, ствараючы горад птушак, дарылі ўсім жадаючым крылы: яны ўтыкалі рознакаляровае пер'е ў мяшечкі з лялечнымі галовамі і адпраўлялі іх у палёт — за кулісі.

Ёсьць мастацтва, якое гладзіць па валасах. Гэты ж спектакль — якраз наадварот. Я лічу гэта карысным.

Ангеліна ГАНЧАРОВА

Галоўныя герой гэтай антычнай п'есы, пастаноўленай на сучаснай сцэне, больш падобны не на мужчын афінскіх мужчын, якіх мы ўяўляем як антычныя статуі, а на «нашанскіх» мужыкоў, якія любяць пасля працы пасядзець за келіхам піва і паскардзіцца на дрэннае начальніцтва: «Вось я б на іх месцы!..» У спектаклі «Птушкі» яны на гэтым месцы і аказаўліся.

Двое мужчын са шматзначнымі імёнамі Мазгакрутаў і Легкавераў, якія збеглі з Афінаў, спыніліся ва ўладаннях цара Удода і пранавалі пабудаваць горад паміж небам і зямлём, дзе правіць будуць птушкі, а ўсе жыхары стануть свободнымі і пчаслівымі. Горад абнесены высокай металічнай сеткаю. Людзям, якія вырашылі жыць у Нефелакокігії, выдалі пер'е. Усіх, хто не згодны з уладай, праганяюць, як і багоў (яны ўговогуле — хто без рук, а хто і без галавы).

Спектакль смешны, напоўнены жартамі, аксюмаронамі і дзівацтвамі. А яшчэ жахлівы. Мазгакрутаў праста на сцэне патрашыць курыную тушку (няма чаго птушкам бунтаваць!). І ці гэта правільна, калі чалавек птушынныя яйкі высаджвае, а ўладар птушак смажыць яечню? И праз дзве з паловай тысячи гадоў страшна...

Ксенія ЗАРЭЦКАЯ

Матэрыялы падрыхтавала Таццяна ПРАНОВІЧ
Фота з сайту rtbd.by і teart.by

Фестыўальны адрыў

Спектакль «Адысей» (Тэатр «Талія», г. Гамбург)

Іду на спектакль са знаёмаю і адназначнаю назваю. А бачу — не, не класіку — сінопсіс Анту Рамера Нуњеса, яго ўнікальны антунім. Чыстая імправізацыя двух акцёраў на неіснуючай мове, якой валодаюць ва ўсім белым свеце толькі гэтыя двое. Томас Ніхайус і Паўль Шрэдар сыграі зводных братоў Тэлемаха і Тэлегона, чыім бацькамі аказаўся супергерой антычнага свету Адысей. Брэты ўпершыню сустракаюцца ў капліцы, дзе ў чаканні звестак пра бацьку расказываюць адзін аднаму свою і бацькаву гісторыю.

Гэта быў спектакль не з тых, калі на тваё плячо нечакана падае галава суседа, які заснуў. Шмат хто з маіх аднакурснікаў быў збліжэні: што гэта было? Так, не пакідала адчуwanне, што акцёры «пайшлі ў адрыў», забыўшыся пра гледачоў. Сур'ёзна гаворка праз хвіліну змянялася гамеричным рогатам, потым — скокамі і ігрой на музычных інструментах (як сапраўдных, так і ўяўных). А яшчэ — спецэффекты,

Валерыя ГАЎРУКОВІЧ